

ללקלק את השטר המקויים מפי הלוח, **אָבֵל הָאָם הוּא הָלֵאָל כָּל**
בְּמִינֵיהּ אִימָא לֹא – אבל בסוגייתנו, שרק הנתבע עצמו טוען נגד
השטר שהיה שכיב מרע, היינו טועים ואומרים, שאפילו לדעת
חכמים כיון שכבר נתקיים השטר מפיו, אין כחו יפה לטעון נגדו.
וְאִי אִיתְמַר רַק בְּהָא – בסוגייתנו, היינו אומרים דְּהָא **קָאָמַר רַבִּי**
מֵאִיר שְׂכִינָן שְׁנַתְקִימִי הַשְּׁטֵר מִפִּי הַנִּתְבַּע נחשב כשטר מקויים
לענין שלא יוכל הוא עצמו לטעון נגד השטר, **אָבֵל בְּהָא** של
כתובות שעדים באים לפסול את השטר **אִימָא** [–היינו אומרים]
מוֹדָה לְהוּ לְרַבְּנָא שלגבי זה לא נחשב הקיום מפי הלוח כקיום גמור
ויש כח לעדים לפסול את השטר. מסכמת הגמרא: **צְרִיכָא** – צריך
היה להשמיע את מחלוקתם בשני האופנים, משום שאי אפשר
ללמוד אחד מהשני.
הגמרא מביאה שגם רבה סובר כרב הונא, ומבררת את טעמו: **וְכֵן**
אָמַר רַבָּה, שְׁהָרְאִיה שְׁצָרִיכִים מִקְבְּלֵי הַמִּתְנָה להביא לפי שיטת
חכמים במשנתנו, היא ראייה בְּעֵדִים, ולא די להם רק לקיים את
השטר שבידם.
מקשה אביי: **אָמַר לִיה אֲבֵי רַבְה, מֵאִי טַעְמָא** בזה שאם לא הוכיחו
שהיה בריא, נאמן הנותן לומר שהיה שכיב מרע, **אִי יָנִימָא** – אם
נאמר מְדַבְּרֵיהּ כְּתִיב בְּהוּ – משום שבכל שטרי מתנה של בריא
נוהגים לכתוב '**בְּהוּ הָנֹה מְחַלְּף עַל רְגֻלֵיהּ בְּשׁוּקָא**' – שנתן את
המתנה בהיותו בריא המהלך על רגליו בשוק, **וּבְהָא** – בשטר
המדובר במשנתנו **לֹא כְּתִיב בְּהוּ כֵן, וְשָׁמַע מִיָּה** – ומוכח מזה
שְׂכִיבִי מֵרַע הָיוּ בשעת המתנה. דוחה אביי, אין להוכיח כן, כי
אֲדִירָה, מְדַבְּרֵיהּ כְּתִיב בְּהוּ – מזה שבכל שטרי מתנה של שכיב
מרע הדרך היא שכותבים '**בְּהוּ קִצְרִי וְרַמִּי בְּעֵרְסִיהּ**' – שנתן את
המתנה בהיותו חולה המוטל במיטתו, **וְהָא** – בשטר שבמשנתנו
לֹא כְּתִיב בְּהוּ כֵן, שָׁמַע מִיָּה כְּרִיא הָיוּ בשעת המתנה.
משיב רבה: **אִימָא לְמִימַר הָכִי וְאִימָא לְמִימַר הָכִי** – כיון שהשטר
נכתב לא בדרך שטרי בריא ולא בדרך שטרי שכיב מרע, יש לפנינו
ספק אם היה בריא ומתנתו קיימת או שהיה שכיב מרע ומתנתו
בטלה, ולפיכך **אִזְכִּי מִזְמָנָא בְּהִנְיָקָתָא כְּרִיה** – נעמיד את הנכסים
בחזקתם, ביד נותן המתנה, כל עוד שלא יביאו ראיה שהיה בריא.
הגמרא מביאה שאמוראים נוספים נחלקו גם כן במחלוקת דלעיל:
וּבְפִלּוּגָתָא – במחלוקת של רב הונא ורב חסדא, שנחלקו לעיל מדי
הראיה שצריכים מקבלי המתנה להביא לפי שיטת חכמים, נחלקו
גם רבי יוחנן ורשי לקיש, **רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, רְאִיָּה שְׁצָרִיכִים** להביא
היא ראיה בְּעֵדִים שנותן המתנה היה בריא, **וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ**
אָמַר, רְאִיָּה בְּקִיּוּם הַשְּׁטֵר, כלומר די להם שיקיימו את השטר
שבידם.
אִיתִיבֵיהּ [–הקשה] **רַבִּי יוֹחָנָן לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ, הֲרִי שִׁנִּינוּ**
בברייתא, **מִעֲשֶׂה שְׂאִירַע בְּכִנִּי בְּרַק, בְּאֶחָד שְׂמִכְרִי בְּנִכְסֵי אֲבִיו** –
בקרעות שירש מאביו, ולאחר מכן מת אותו המוכר, ועדיין לא
הגיעו הנכסים ליד הלקוחות, ובאו הלקוחות עם שטר מכירה
בידם לתבוע את הנכסים שקנו מיד בני המשפחה [שהם היורשים
של אותו היתום], וכנגדם **כָּאוּ בְּנֵי מִשְׁפָּחָה וְעֲרֵצֵיהּ** והשיבו על
טענת הלקוחות לומר, כֵּן הָיָה קְרוּבֵינוּ בְּשַׁעַת מִיתָה שְׁלוֹ, וכל שכן
בשעת המכירה היה קטן, וקטן אין ממכרו ממכר, וכיון שלא זכיתם
בנכסים הרי הם שלנו, כי ירשנו את קרובינו. **וּכְאוּ הַלְקוּחֹת וְשִׁאֲלוּ**
אֶת רַבִּי עֲקִיבָא, מַהוּ לְבֹדֵק – מהו שנפתח את קברו ובדוק את
סימני הגדלות, שהן שתי שערות בזקן התחתון, ואם נמצא בו שתי
שערות נזכה בדין, **אָמַר לָהֶם רַבִּי עֲקִיבָא, אִי** [–אין] **אַתֶּם רְשָׁאִים**
לְבֹדֵק, וְעוֹד אֶפְּלֹא אם היה מותר לכם לפתוח את קברו
ולבדוק, לא הייתם זוכים בדין גם כשתמצאו בו סימני גדלות, כי
סִימְנֵי עֲשׂוּיִין לְהַשְׁתַּנּוּת לְאַחַר מִיתָה, ואף אם נראים הם עתה
כסימני גדלות, יתכן שאם היה חי היו מכירים בהם שאינם סימנים
גמורים.

מבררת הגמרא: **רְאִיָּה כְּמֵאִי** – לאיזה סוג ראיה התכוונו חכמים. **רַב**
הוּנָא אָמַר, כוונתם שמקבלי המתנה צריכים להביא **רְאִיָּה בְּעֵדִים**
שהיה בריא בשעת המתנה. **רַב חֲסִדָא וְרַבָּה בִּר רַב הוּנָא אָמְרִי, אִין**
צוּרָךְ בְּכָר אֵלֹא דִי לַהֵם שׁוֹיבִיחוּ שהשטר שבידם הוא שטר טוב
ואי אפשר להכחישו, ובשביל זה יביאו **רְאִיָּה בְּקִיּוּם הַשְּׁטֵר**, כלומר
יקיימו את השטר על ידי עדים שיעידו כי מכירים הם את כתב ידם
של העדים החתומים בשטר.
הגמרא מבארת את המחלוקת שבמשנתנו על פי דברי
האמוראים הנ"ל: לדברי **רַב הוּנָא דְאָמַר רְאִיָּה בְּעֵדִים**, רבי מאיר
וחכמים **קָא מִיפְּלִגִּי בְּפִלּוּגָתָא** – נחלקו במחלוקת **רַבִּי יַעֲקֹב וְרַבִּי**
נִתָּן בברייתא שהובאה לעיל (אגב) **(סִימָן מִנִּיהּ)**, והיינו שרַבִּי מֵאִיר
הסובר שעל נותן המתנה להביא ראיה שהיה שכיב מרע, סובר
רַבִּי נִתָּן שאמר שאם עכשיו נותן המתנה בריא, מעמידים אותו
ב'חזקה דהשתא' ואומרים כמו שעכשיו הוא בריא כן בשעת
המתנה היה בריא. **וְרַבְּנָן** הסוברים שעל מקבלי המתנה להביא
ראיה, סוברים **רַבִּי יַעֲקֹב** שאמר שאין מעמידים אותו ב'חזקה
דהשתא' לומר שגם בשעת המתנה היה בריא, אלא מעמידים את
הנכסים בחזקתם ביד הנותן.
ממשיכה הגמרא: ולדברי **רַב חֲסִדָא וְרַבָּה בִּר רַב הוּנָא, דְאָמְרִי,**
רְאִיָּה בְּקִיּוּם הַשְּׁטֵר, וכאשר השטר מקויים מודים חכמים שזוכים
מקבלי המתנה מבלי להוכיח שהנותן היה בריא, על כרחך שבין
רבי מאיר ובין חכמים סוברים כרבי נתן, שמעמידים את הנותן
ב'חזקה דהשתא' לומר שבריא היה בשעת המתנה, **וְקָא מִיפְּלִגִּי** –
ונחלקו בדיני קיום השטרות, והיינו בענין לוח המודָה **בְּשָׁטֵר שְׁהוּא**
בְּתָבוּ ואינו מזויף [אך טוען שפרעו], האם צריך המלוה לקיימו על
פי עדים, כדי שלא יהיה הלוח נאמן לומר 'פרעו' במיגו שהיה טוען
'מזויף'. **רַבִּי מֵאִיר** הסובר שמקבלי המתנה זוכים מבלי שיצטרכו
לקיים את השטר, **כְּבָר שְׁנַתְבַּע הַמוֹדָה בְּשָׁטֵר שְׁהוּא בְּתָבוּ**, הדין
הוא שהתובע **אִינוּ צְרִיךְ לְקַיְמוֹ**, כי על ידי הודאת הנתבע כבר
נתקיים השטר, ולא אומרים שהנתבע ידיה נאמן בטענתו הפוטרת
[כמו טענת שכיב מרע שבמשנתנו, או טענת 'פרעו' בלוח] במיגו
שהיה טוען שהשטר מזויף, **וְרַבְּנָן כְּבָרִי שְׁנַתְבַּע הַמוֹדָה בְּשָׁטֵר שְׁהוּא**
בְּתָבוּ, צְרִיךְ הַתּוֹבַע לְקַיְמוֹ, וכל שלא קיימו כדן, נאמן הנתבע
בטענתו הפוטרת [כמו טענת שכיב מרע] במיגו שהיה טוען
שהשטר מזויף.
מקשה הגמרא: **הֲוֵא אִיפְּלִגִּי בְּהָ תָּא וְיָנִימָא** – והלא כבר נחלקו
בענין זה רבי מאיר וחכמים פעם אחת, ששינוי במשנה בכתובות
(דא), שטר שחתומים עליו שני עדים, ובאו העדים הללו לפנינו
ואמרו, אמנם כתב ידינו הוא זה, אבל אין בו ממש כי אנסו אותו
לחתום שקר, הדין בזה, שכיון שהשטר אינו מקויים אלא מפיהם,
נאמנים הם לפוסלו, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. ורבי מאיר
חולק על משנה זו, כְּדִתְנִיָא בברייתא **אִין הַעֲדִים נֶאֱמָנִין לְפִשְׁלוֹ,**
כְּבָרִי רַבִּי מֵאִיר, וטעמו שכיון שהודה הלוח שעל פיו נכתב השטר,
אין לך קיום גדול מזה, ושוב אין העדים יכולים להעיד שחתמו
בפסלות. ממשיכה הברייתא: **וְהָכֵמִים** [והם החכמים ששנו את
המשנה הנ"ל] **אֲמַרְיִם, שְׁהַעֲדִים נֶאֱמָנִין לְפִסּוֹל אֶת הַשְּׁטֵר**, כי אף
על פי שלוח הודה בשטר שכתבו, צריך המלוה לקיימו, וכיון שלא
נתקיים אלא על פי עדים הללו, נאמנים הם לפוסלו. נמצא
שמחלוקת רבי מאיר וחכמים בענין מודה בשטר שכתבו האם
צריך לקיימו, נשנתה פעמיים, וקשה, שדי היה בפעם אחת.
מתרצת הגמרא: **צְרִיכָא** – צריך להשמיע את מחלוקתם בשני
האופנים, **דְּאִי אִיתְמַר רַק הֵיכָא** שבכתובות, שהשטר נתקיים מפי
הלוח ובאו העדים החתומים בו לפוסלו, היינו אומרים שדווקא
בְּהֵיכָא קָאָמְרִי רַבְּנָן שגם לאחר שהשטר נתקיים על ידי הודאת
הלוח, אין זה קיום גמור, ויכולים העדים לפסול את השטר, משום
דְּאִילֵּי עֲדִים וְכַרְעִי שְׁטָרָא – שגדול כח הנאמנות של עדים, ויכול

59 וטעמו משום שמודה בשטר שכתבו אינו צריך לקיימו, ולא דבין
60 שחולקים עליו משום שלדעתם מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו.
61 וקשה, שנמצא שבר קפרא שנה את משנתו כדברי יחיד.
62 אמר ליה רבי יוחנן לריש לקיש, לא – אין הדבר כן, משום שאני
63 אומר, דברי הכל מודה בשטר שכתבו אינו צריך לקיימו, והמחלוקת
64 במשנתנו היא בענין אחר, שלרבנן אף אם השטר מקוים צריך
65 להביא ראיה בעדים שבריה היה.
66 ריש לקיש מקשה על דברי רבי יוחנן: והא מילפא פליגי – והלא
67 מצאנו שהדין של מודה בשטר שכתבו שנוי במחלוקת, דתנן
68 בברייתא (כתובות יד), עדים שהעידו על החתימות שבשטר ואמרו
69 כתב ידינו הוא זה, אבל אין בו ממש משום שאנסו אותו לחתום
70 שקר, אין נאמנין לפסולו לשטר, כי מאחר שהלוח עצמו מודה
71 שכתב את השטר, הרי השטר מקוים, ואין העדים נאמנים לפסולו,
72 דברי רבי מאיר, והקמים אומרים שהעדים נאמנין לפסול את השטר,
73 כי קיום מפי הלוה אינו קיום גמור.
74 אמר ליה – השיב רבי יוחנן לריש לקיש, הלא יש לחלק, אי עדים
75 אלימי ומרעי שטרך – גם אם מצאנו שגדול כח העדים, ויכולים
76 לבטל את השטר המקוים מפי הלוה, איהו כל במוניה – הלוה
77 עצמו, אין כחו יפה לבטל שטר שנתקיים מפיו.
78 ריש לקיש מקשה לרבי יוחנן: אמר ליה, והלא משטרך אמרו לגבי
79 המעשה שהיה בבני ברק (לעיל קד), שבאו ללקוחות לתבוע
80 הנכסים, והודו בני המשפחה שהשטר אינו מוזיק, אך טענו
81 שהמכור היה קטן, ואמרו על זה בשם רבי יוחנן, יפה ערערו בני
82 משפחה, שכיון שלא נתקיים השטר אלא על פיהם נאמנים הם
83 לבטלו, שמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו.
84 אמר ליה רבי יוחנן, שמועה זו אלעזר אמר, וסברו השומעים
85 שמאחר שהוא תלמיד, מסתמא אמר כך בשמי, אבל באמת אני
86 לא אמרתי דבר זה מעולם.
87 הגמרא ממשיכה להקשות על דברי רבי יוחנן: אמר רבי זירא, אם
88 יכפור רבי יוחנן דברי אלעזר תלמידו – אף שנקל לו לרבי יוחנן
89 להכחיש את השמועה שאמרה בשמו, ולתלותה ברבי אלעזר,
90 שהוא תלמידו ואין לו אימה מפניו, וכי יכפור גם דברי ינאי רבו,
91 כלומר, וכי יוכל לכפור בדברים שאמר הוא עצמו בפני רבו, דאמר
92 רבי ינאי אמר רבי, מודה בשטר שכתבו (אינו) צריך לקיימו, ואמר
93 ליה רבי יוחנן, רבי, מדוע הוצרכת להשמיע דבר זה, וכי לא
94 משנתנו היא זו, ששינוי (לעיל קג), והקמים אומרים המוציא מחבירו
95 ו-מקבל המתנה עליו הראיה, וידוע לנו שאין ראיה האמורה
96 בדבריהם, אלא ראייה בקיום השטר, שאף על פי שנותן המתנה
97 הודה בשטר, עדיין צריך לקיימו. הרי מפורש שדעת רבי יוחנן
98 שרבי מאיר וחכמים נחלקו במשנתנו בענין מודה בשטר שכתבו
99 אם צריך לקיימו, ואין אמר שלדברי הכל אין צריך לקיימו.
100 רבי זירא מיישב את דברי רבי יוחנן: דרם ו-אולס נראין דברי רבינו
101 יוסף, דאמר רבינו יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל, משנה זו
102 ששינוי במשנת בר קפרא, שמודה בשטר שכתבו אינו צריך
103 לקיימו, אינה דברי הכל היא, אלא דברי הקמים, אבל רבי מאיר
104 אומר מודה בשטר שכתבו שצריך לקיימו. ולפי זה מתרץ רבי זירא:
105 וינאי דברי הכל, שאמר רבי יוחנן לגבי משנת בר קפרא, כוונתו,
106 דרבנן שהם רבים ששנו משנה זו, לגבי רבי מאיר שהוא יחיד, כדברי
107 הכל היא וזהו מה שאמר רבי יוחנן 'דברי הכל היא' אף שרבי מאיר
108 חולק.
109 מקשה הגמרא על היישוב של רבי זירא: והא איפכא תנן
110 במשנתנו, והקמים אומרים המוציא מחבירו עליו הראיה, ואם
111 נחלקו במשנה זו מטעם מודה בשטר שכתבו וראיה בקיום השטר
112 היא, על כרחך שחכמים הם הסוברים שצריך לקיימו.
113 מתרצת הגמרא: איפוך – יש להפוך את שמות התנאים במשנתנו,
114 שרבי מאיר מצריך ראיה ולא חכמים.
115 ועדיין קשה: והא תניא בברייתא, שעדים האומרים כתב ידינו הוא
116 זה אבל אנוסים היינו אין נאמנין לפסולו דברי רבי מאיר, והקמים

1 רבי יוחנן מסיים את קושיותיו: בשלמא לדידי – לשיטתי מובן מעשה
2 זה, דאמינא – שאמרתי שמקבלי המתנה צריכים להביא ראיה
3 בעדים, אם כן גם במעשה הנ"ל, הלקוחות היו צריכים להביא
4 עדים שהמוכר היה גדול, וביני דאמר רבי עקיבא ללקוחות, איתו
5 עדים – הביאו עדים, ולא אשכחו – והם לא מצאו עדים, היינו דקא
6 איתו – משום כך באו ואמרו ליה מהו לבדוק, כי בלי הבדיקה
7 והוכחה שהיה גדול, לא היו זוכים. אלא לדידי, דאמרתי שדי
8 למקבלי המתנה בראיה בקיום השטר, ואף שעדיין יש ספק אם היה
9 בריא, סומכים על 'חוקה דהשתא' לומר, כמו שעכשיו הוא בריא
10 כן היה בריא בשעת המתנה, ומתוך כך מוציאים ממנו ממון, אם
11 כן גם במעשה של בני ברק לפה להו ללקוחות לבדוק ולהוכיח
12 שהיה גדול, הלא די להם דלקיימו שטריהו – שיקיימו את שטרם
13 ולקיימו בנקבי – ויזכו על ידי כך בנכסים, שאף על פי שאין כאן
14 'חוקה דהשתא' לטובתם, אבל יש במקומה חוקה שאין עדים
15 חותמים על השטר אלא כשיועדים שכבר נעשה המוכר גדול.
16 מתרץ ריש לקיש: מי סברת – וכי סבור אתה נכסי בחזקת בני
17 משפחה קיימי, וקא איתו לקוחות ומערערי לקיים את מקום. לא,
18 נכסי בחזקת לקוחות קיימי, שכבר הספיקו להחזיק בהם לפני
19 הערעור של בני המשפחה, וקא איתו בני משפחה וקא מערערי
20 שלא כדין החזיקו, משום שקרובם היה קטן, ולא זכו בדין
21 שהמוציא מחבירו עליו הראיה.
22 הגמרא מנסה לסייע לריש לקיש: הכי נמי מסתברא שהנכסים היו
23 בחזקת הלקוחות, ובני משפחה רצו לבדוק ולהוכיח שהוא קטן,
24 שכן משמע מדקאמר להו רבי עקיבא, אי אתם רשאים לנלוול,
25 ואישיקו – ושתקו והסכימו לדבריו. אי אמרת בשלמא בני משפחה
26 קא מערערי ורצו לבדוק, משום הכי אישיקו והסכימו לדבריו
27 שלא לנולל את קרובם, אלא אי אמרת לקוחות קא מערערי ורצו
28 לבדוק את המת, אינו מובן אמאי שיקרי, לימיר ליה אנן וזוי תיבין
29 ליה – אנחנו נתנו מעות, אם כן לינולל ולינולל – נבדוק אותו אף
30 שיתנולל בכך, שאין אנו חוששים לבושתו מאחר שהפסדינו
31 מרובה.
32 דוחה הגמרא: אי משום הא לא אידיא – אם משום דקדוק זה, אין
33 כאן ראיה, שהרי יש לומר דהכי קאמר להו רבי עקיבא ללקוחות,
34 תרא – ראשית דאי אתם רשאים לנלוול, ועוד וכי תמירו – אפילו
35 אם תאמרו וזוי שקל לינולל ולינולל – כיון שלקח מאתנו מעות
36 נבדוק אותו אף שיתבזה, עדיין אין לכם לבדוק, כי סימנים עשוין
37 להשתנות לאחר מיתה ואפשר שבהיותו חי לא היה סימן, ולאחר
38 מיתה נדמה כסימן גדלות.
39 הגמרא מביאה משא ומתן בבירור דעת רבי יוחנן: (תא שמע) שאל
40 רבי שמעון בן לקיש את רבי יוחנן מהסיפא של הברייתא הזו
41 ששנייה במשנת בר קפרא, הרי שהיה אדם אחד אוכל פירות השדה
42 וקא בחזקת שהיה שלו, אך עדיין לא אכל במשך שלש שני חזקה,
43 וקרא עליו אחר ערער – וטען כנגדו אדם אחר לומר שלי היא,
44 והוציא זה הנתבע את אונס – שטר מכירה לומר שמכרתה לי שדה
45 זו, או שנתתה לי אותה במתנה. הדין בזה, שאם אמר התובע, אני
46 מכיר בשטר זה מעולם ומוזיף הוא, וימנין השטר בחותמיו – יקיים
47 הנתבע את השטר שבדיו, ויזכה בדין, ואם אמר התובע, אמנם אני
48 כתבתי שטר זה, אך שטר פסים הוא זה – שטר פיוסים הוא,
49 שפיסת אותי לכתוב לך שטר מכירה בשביל שיראו אנשים
50 ויחשבו שאתה עשיר שקונה קרקעות, אבל באמת לא קנית ממני
51 כלום, או שטען ששטר אמנה הוא שמכרת לי לך ולא נתת לי דמים,
52 הדין בזה שאם יש עדים המעידים כדברי התובע, הלך אחר עדים,
53 ואם לאו, הלך אחר השטר שבדיו הנתבע והרי הוא זוכה בדין, ואף
54 על פי שלא קיים את שטר זה על פי עדים, ואם כן יש לתובע 'מייג'
55 שהיה יכול לטעון 'מוזיף', מכל מקום אינו נאמן במיגו, שמודה
56 בשטר שכתבו, אין צריך לקיימו.
57 ריש לקיש מסיים את שאלתו: ליכא – האם נאמר שברייתא זו
58 כרבי מאיר היא, דאמר במשנתנו, שמקבלי המתנה זוכים בנכסים,

המשך ביאור למסכת בבא בתרא ליום ראשון עמ' ב

1 אֹמְרִים נְאֻמֵּינִי, ומחלוקתם במודה בשטר שכתבו, כמו שנתבאר
2 לעיל, ודעת חכמים שצריך לקיימו. מתרצת הגמרא: אִיפּוּךְ – גם
3 בברייתא זו יש להפוך את שמות התנאים.
4 ועדיין קשה: וְהָא לַעִיל (ע"א) בביאור משנתינו רַבִּי יוֹחָנָן רַאֲיָה
5 בְּעֵדִים קָאָמַר, ואילו לפי דבריו עכשיו נחלקו במודה בשטר
6 שכתבו, והראיה האמורה במשנה היא ראיה בקיום השטר.
7 מתרצת הגמרא: אִיפּוּךְ דברי רבי יוחנן וריש לקיש לעיל, שריש

8 לקיש הוא שאמר ראיה בעדים, אבל רבי יוחנן אמר ראיה בקיום
9 השטר.
10 ומאחר שהחלפנו את השמות, לִימָא לִיפּוּךְ נִמִּי תִּיּוֹבְתָא – לכאורה
11 ראוי שנחליף גם בהמשך הסוגיא, שלא רבי יוחנן הקשה לריש
12 לקיש ממעשה של בני ברק, אלא להיפך. משיבה הגמרא: לֹא – אין
13 צורך להחליף, אלא יש לשנות תוכן הקושיא,